

Uczelniany System Jakości Kształcenia

Polkowice, 2020

§ 1

Zadania Uczelni

Podstawowymi zadaniami Uczelni są:

1. prowadzenie kształcenia na studiach, studiach podyplomowych lub innych formach kształcenia zgodnie z obowiązującym prawem,
2. realizacja programów kształcenia zgodnie z zakładanymi efektami uczenia się,
3. zapewnianie kompetentnej i wykwalifikowanej kadry dydaktycznej realizującej proces kształcenia,
4. zapewnianie studentom i pracownikom Uczelni warunków do realizacji procesu kształcenia,
5. stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia,
6. wychowywanie studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, tradycję narodową, umacnianie zasad demokracji i poszanowanie praw człowieka,
7. upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki i kultury, gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, informacyjnych i archiwalnych,
8. współpraca z otoczeniem zewnętrznym w celu doskonalenia procesu kształcenia,
9. działania na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych.

§ 2

Proces kształcenia

Podstawowymi celami procesu kształcenia są:

1. rozwój i podtrzymywanie wiedzy,
2. przygotowywanie do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym,
3. stwarzanie warunków do systematycznego podnoszenia kwalifikacji i indywidualnego rozwoju.

§ 3

Uczelniany System Jakości Kształcenia

1. W Uczelni Jana Wyżykowskiego tworzy się Uczelniany System Jakości Kształcenia (zwany dalej USJK) w celu systematycznego monitorowania jakości procesu kształcenia.
2. Podstawa prawna:
 - 1) Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U 2018 poz. 1668),
 - 2) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. 2018 poz. 1861),

- 3) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz.U. 2018 poz. 1787).

§ 4

Zadania Uczelnianego Systemu Jakości Kształcenia

Do podstawowych zadań USJK należy:

1. systematyczne monitorowanie różnych aspektów procesu kształcenia w celu podnoszenia jakości kształcenia w Uczelni Jana Wyżykowskiego,
2. opracowywanie analiz dla Władz Uczelni Jana Wyżykowskiego stanowiących rezultat funkcjonowania USJK,
3. systemowe działania na rzecz budowania kultury jakości kształcenia jako naturalnego aspektu działalności dydaktycznej.

§ 5

Realizacja Zadań USJK

1. W celu realizacji celów i zadań, o których mowa w § 1-2 w Uczelni Jana Wyżykowskiego stworzono USJK obejmujący procedury monitorowania następujących obszarów:
 - 1) proces kształcenia,
 - 2) kadra dydaktyczna,
 - 3) warunki i infrastruktura niezbędne do realizacji procesu kształcenia,
 - 4) relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym,
 - 5) stopień umiędzynarodowienia kształcenia.
2. Narzędzia oraz źródła informacji potrzebne do realizowania zadań USJK zdefiniowane zostały w § 8.
3. Szczegółowy zakres monitorowania poszczególnych obszarów procesu kształcenia określone zostały w Procedurach USJK stanowiących załącznik nr 1.

§ 6

Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia

1. Rektor w drodze Zarządzenia powołuje Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia.
2. W skład Komisji wchodzi:
 - 1) przewodniczący komisji, którym może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora,
 - 2) członkowie komisji, którymi mogą być nauczyciele akademicki stanowiący pełną reprezentację wszystkich wydziałów Uczelni Jana Wyżykowskiego.
3. Pracami Komisji kieruje Przewodniczący, który odpowiada za systematyczne realizowanie zadań zgodnie z USJK oraz sporządzanie corocznych raportów składanych Rektorowi.

4. Nadzór nad pracami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia sprawuje Prorektor ds. zapewniania jakości kształcenia.
5. Obsługę administracyjną Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia zapewnia Biuro Rektora.

§ 7

Zadania i kompetencje Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia

1. Do zadań Komisji należy:
 - 1) przeprowadzanie cyklicznego monitorowania poszczególnych obszarów kształcenia zgodnie z Procedurami USJK,
 - 2) sporządzanie corocznych raportów przygotowywanych dla Rektora na zakończenie każdego roku akademickiego,
 - 3) inicjowanie działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia.
2. Do kompetencji Komisji należy:
 - 1) opiniowanie programów i planów studiów oraz dokumentów regulujących proces kształcenia (m. in. regulamin studiów, regulamin praktyk, zasady dyplomowania),
 - 2) wgląd do dokumentacji niezbędnej do realizacji zadań USJK oraz zgodnych z kompetencjami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

§ 8

Narzędzia i źródła informacji

1. Na potrzeby USJK stosuje się następujące narzędzia:
 - 1) ocena zajęć dydaktycznych (ankieta studencka - załącznik nr 2) przeprowadzana w formie elektronicznej po zakończeniu zajęć realizowanych w ramach danego przedmiotu z osobnym uwzględnieniem wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, konwersatoriów i form projektowych ,
 - 2) ocena warunków realizacji procesu kształcenia (ankieta nauczycielska - załącznik nr 3) przeprowadzana w formie elektronicznej co dwa lata; przy czym pierwsze badanie ankietowe przypada na rok wprowadzenia w życie USJK,
 - 3) ocena przebiegu procesu kształcenia (ankieta absolwencka - załącznik nr 4) przeprowadzana w formie elektronicznej w okresie rozliczeniowym pomiędzy Uczelnią Jana Wyżykowskiego a absolwentem,
 - 4) protokół z hospitacji (załącznik nr 5) stanowiący rezultat kontroli zajęć dydaktycznych przeprowadzanej co najmniej raz na trzy lata,
 - 5) okresowa ewaluacja nauczyciela akademickiego (załącznik nr 6 i 7) przeprowadzana co najmniej raz na trzy lata przez Dziekana oraz jako samoocena Nauczyciela.
2. Na potrzeby USJK tworzy się następujące źródła informacji:
 - 1) coroczne sprawozdania z działalności Wydziałów sporządzane przez Dziekanów na zakończenie każdego roku akademickiego,
 - 2) coroczne sprawozdania z zakresu współpracy Uczelni Jana Wyżykowskiego z otoczeniem społeczno-gospodarczym sporządzane na zakończenie każdego roku kalendarzowego przez Kierownika biura promocji i rozwoju inicjatyw lokalnych, Pełnomocnika Rektora ds. rozwoju i współpracy samorządowej oraz Pełnomocnika Rektora ds. współpracy z otoczeniem gospodarczym.

- 3) coroczne sprawozdania z zakresu współpracy międzynarodowej oraz realizacji programu ERASMUS+ sporządzone na zakończenie każdego roku kalendarzowego przez Pełnomocnika Rektora ds. współpracy międzynarodowej i Programu Erasmus+,
 - 4) coroczne sprawozdania z zakresu funkcjonowania komórki ds. osób niepełnosprawnych,
 - 5) protokoły z corocznych zebrań nauczycieli akademickich organizowanych przez Dziekanów,
 - 6) protokoły z posiedzeń Konwentu Uczelni Jana Wyżykowskiego.
3. Na potrzeby realizacji zadań USJK wykorzystuje się ponadto dokumentację dydaktyczną, do której należą między innymi: Regulamin studiów, Regulamin praktyk, Zasady dyplomowania, pogramy i plany studiów dla poszczególnych kierunków, karty przedmiotu, roczne plany zatrudnienia, semestralne rozkłady zajęć, protokoły zaliczenia przedmiotu, semestralne prace zaliczeniowe.
 4. Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia ma ponadto prawo wglądu do porozumień i umów zawieranych przez Uczelnię Jana Wyżykowskiego, jeżeli przedmiot tych dokumentów jest ściśle związany z zadaniami USJK oraz kompetencjami Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Załączniki:

Załącznik nr 1: Procedury monitorowania obszarów procesu kształcenia.

Załącznik nr 2: Ocena zajęć dydaktycznych - ankieta studencka.

Załącznik nr 3: Ocena warunków realizacji procesu kształcenia – ankieta nauczycielska.

Załącznik nr 4: Ocena przebiegu procesu kształcenia – ankieta absolwencka.

Załącznik nr 5: Protokół z hospitacji.

Załącznik nr 6: Arkusz oceny okresowej nauczyciela akademickiego.

Załącznik nr 7: Arkusz samooceny nauczyciela akademickiego.

Procedury monitorowania obszarów procesu kształcenia

Procedura I

Obszar: proces kształcenia

Okres realizacji: co rok, po semestrze letnim

Monitorowanie obejmuje:

1. programy kształcenia realizowane na poszczególnych kierunkach studiów prowadzonych przez Wydziały pod kątem ich aktualności oraz aktualizacji i modyfikacji uwzględniających obowiązujący stan prawny i oczekiwania rynku pracy,
2. realizację zakładanych efektów uczenia się,
3. jakość zajęć dydaktycznych,
4. przebieg procesu dyplomowania oraz zgodność prac dyplomowych z obowiązującymi przepisami i standardami,
5. działania zmierzające do doskonalenia jakości kształcenia.

Zakres procedury - narzędzia i źródła informacji:

1. systematyczna analiza obejmująca programy i plany studiów, karty przedmiotów, analiza sprawozdań sporządzanych przez Dziekanów,
2. wyrywkowa analiza semestralnych prac zaliczeniowych oraz protokołów zaliczenia przedmiotu,
3. analiza ankiet studenckich,
4. wyrywkowa analiza prac dyplomowych oraz dokumentacji dyplomowania, a także obserwacja pracy komisji dyplomowych,
5. analiza ankiet nauczycielskich, sprawozdań sporządzanych przez Dziekanów oraz protokołów sporządzanych podczas zebrań z nauczycielami akademickimi.

Procedura II

Obszar: kadra naukowo-dydaktyczna

Okres realizacji: co dwa lata, po semestrze zimowym, przy czym pierwsze badanie ankietowe przypada na rok wprowadzenia w życie USJK

Monitorowanie obejmuje:

1. kadre dydaktyczną pod kątem zgodności kwalifikacji i kompetencji nauczycieli akademickich oraz kierunkowych i przedmiotowych efektów uczenia się.

Zakres procedury – narzędzia i źródła informacji:

1. analiza planu zatrudnienia i rozkładów zajęć, protokołów z hospitacji oraz arkuszy oceny i samooceny nauczyciela akademickiego, a także ankiet studenckich i ankiet absolwenckich.

Procedura III

Obszar: warunki oraz infrastruktura niezbędne do realizacji procesu kształcenia

Okres realizacji: co rok, po semestrze letnim

Monitorowanie obejmuje:

1. obsługę studentów oferowaną przez Dziekanaty,
2. system komunikacji Uczelni ze Studentami,
3. organizację zajęć dydaktycznych,
4. warunki kształcenia dla osób posiadających specjalne potrzeby,
5. bazę lokalową,
6. księgozbiór oferowany przez Bibliotekę.

Zakres procedury – narzędzia i źródła informacji:

1. analiza ankiet absolwenckich i ankiet nauczycielskich,
2. badanie ankiet studenckich i ankiet absolwenckich,
3. monitorowanie rozkładów zajęć oraz ankiet absolwenckich,
4. analiza ankiet absolwenckich oraz sprawozdanie z zakresu funkcjonowania komórki ds. osób niepełnosprawnych,
5. analiza ankiet nauczycielskich i ankiet absolwenckich,
6. badanie ankiet nauczycielskich i absolwenckich.

Procedura IV

Obszar: relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym

Okres realizacji: co dwa lata, po semestrze zimowym, przy czym pierwsze badanie przypada na rok wprowadzenia USJK

Monitorowanie obejmuje:

1. współpracę Uczelni Jana Wyżykowskiego z podmiotami gospodarczymi, instytucjami samorządowymi, stowarzyszeniami oraz instytucjami kultury i oświaty mającą na celu podnoszenie jakości kształcenia.

Zakres procedury - narzędzia i źródła informacji:

1. sprawozdania Kierownika biura promocji i rozwoju inicjatyw lokalnych oraz Pełnomocnika Rektora ds. rozwoju i współpracy samorządowej, Pełnomocnika Rektora ds. współpracy z otoczeniem gospodarczym, uczelniany serwis WWW, umowy i porozumienia partnerskie.

Procedura V

Obszar: umiędzynarodowienie kształcenia

Okres realizacji: co dwa lata, po semestrze zimowym, przy czym pierwsze badanie przypada po roku od wprowadzenia USJK

Monitorowanie obejmuje:

1. współpracę Uczelni Jana Wyżykowskiego z zagranicznymi uczelniami oraz ośrodkami naukowo-badawczymi mającą na celu podnoszenie jakości kształcenia.

Zakres procedury - narzędzia i źródła informacji:

1. analiza sprawozdań Pełnomocnika Rektora ds. współpracy międzynarodowej i Programu Erasmus+ oraz sprawozdania z zakresu realizacji programu ERASMUS +.

Ocena zajęć dydaktycznych
Ankieta Studencka

Szanowni Państwo,
celem okresowego badania ankietowego jest systematyczne monitorowanie Państwa oceny dotyczącej procesu dydaktycznego realizowanego na poszczególnych zajęciach. Wyniki ewaluacji są wyłącznie wykorzystywane do celów wewnętrznych i służą podnoszeniu jakości kształcenia w Uczelni Jana Wyżykowskiego.

Dane podstawowe:

Rok akademicki:/.....

Kierunek studiów:

Specjalność:

Nazwa przedmiotu:

Forma przedmiotu: ćwiczenia/wykład/laboratorium, konwersatorium

Nazwisko prowadzącego:

Odpowiadając na poniższe pytania, prosimy o wystawienie oceny w skali od 1-5 pkt, przy czym ocena najniższa równa jest 1 pkt, a ocena najwyższa równa jest 5 pkt.

1. Przedstawienie przed rozpoczęciem zajęć informacji wstępnych zawartych w Karcie przedmiotu: treści programowe, zakładane efekty uczenia się, warunki zaliczenia, literatura przedmiotu.

Ocena.....

2. Wykorzystanie przez Wykładowcę czasu przeznaczanego na zajęcia.

Ocena.....

3. Punktualność Prowadzącego zajęcia.

Ocena.....

4. Sposób prowadzenia zajęć.

Ocena.....

5. Możliwość wypowiedzania się przez Studentów podczas zajęć.

Ocena.....

6. Stosowane podczas zajęć metody dydaktyczne i pomoce naukowe.

Ocena.....

7. Kryteria oceny stosowane przez Prowadzącego.

Ocena.....

8. Dostęp do Wykładowcy w ramach konsultacji.

Ocena.....

9. Możliwość komunikacji za pomocą internetu.

Ocena.....

10. Dodatkowe uwagi.

Ocena warunków realizacji procesu kształcenia
Ankieta Nauczycielska

Szanowni Państwo,
celem okresowego badania ankietowego jest systematyczne monitorowanie Państwa oceny dotyczącej procesu dydaktycznego realizowanego w Uczelni Jana Wyżykowskiego. Wyniki ewaluacji są wykorzystywane wyłącznie do celów wewnętrznych i służą podnoszeniu jakości kształcenia w UJW.

Dane podstawowe:

Stopień naukowy, tytuł:

Jednostka organizacyjna:

Rok akademicki:/.....

Odpowiadając na poniższe pytania, prosimy o wystawienie oceny w skali od 1-5 pkt, przy czym ocena najniższa równa jest 1 pkt, a ocena najwyższa równa jest 5 pkt.

1. Systemowe działania Uczelni mające na celu aktualizowanie i doskonalenie oferty dydaktycznej.

Ocena.....

2. Warunki sprzyjające aktywizacji studentów do działalności naukowej.

Ocena.....

3. Infrastruktura, którą dysponuje UJW.

Ocena.....

4. Zasoby biblioteczne.

Ocena.....

5. Współpraca z Dziekanatem.

Ocena.....

6. Uczelnia Jana Wyżykowskiego jako pracodawca, który zapewnia właściwe warunki realizowania procesu kształcenia.

Ocena.....

7. Uwagi dodatkowe.

Oceny przebiegu procesu kształcenia
Ankieta Absolwencka

Szanowni Państwo,
celem badania ankietowego Absolwentów jest monitorowanie Państwa oceny dotyczącej całego procesu dydaktycznego. Wyniki ewaluacji są wykorzystywane wyłącznie do celów wewnętrznych i służą podnoszeniu jakości kształcenia w Uczelni Jana Wyżykowskiego.

Dane podstawowe:

Ukończony kierunek studiów:.....

Rok akademicki:.....

Odpowiadając na poniższe pytania, prosimy o wystawienie oceny w skali od 1-5, przy czym ocena najniższa równa jest 1 pkt, a ocena najwyższa równa jest 5pkt.

1. Organizacja rozkładu zajęć.

Ocena.....

2. Baza Uczelni.

Ocena.....

3. Księgozbiór dostępny w Bibliotece.

Ocena.....

4. Pracownicy Dziekanatu.

Ocena.....

5. Funkcjonowanie wirtualnego Dziekanatu.

Ocena.....

6. Kadra dydaktyczna.

Ocena.....

7. Program kształcenia:

Ocena.....

8. Komunikacja z Uczelnią.

Ocena.....

9. Uwzględnianie przez Uczelnię potrzeb Studentów posiadających specjalne potrzeby (np. osób niepełnosprawnych).

Ocena.....

10. Ogólna ocena Uczelni Jana Wyżykowskiego.

Ocena.....

Pytania dodatkowe:

1. Czy poleciliby/poleciliby Pan/Pani Uczelnię Jana Wyżykowskiego?
TAK/NIE

2. Czy planuje Pan/Pani dalsze kształcenie w ramach studiów magisterskich? TAK/NIE

3. Czy planuje Pan/Pani dalsze kształcenie w ramach studiów podyplomowych? TAK/NIE

4. Czy planuje Pan/Pani dalsze kształcenie w ramach kursów i szkoleń? TAK/NIE

Protokół z hospitacji

Dane podstawowe:

Hospitowany (imię, nazwisko, tytuł zawodowy/stopień naukowy/tytuł naukowy):

Hospitujący (imię, nazwisko, tytuł zawodowy/stopień naukowy/tytuł naukowy):

Hospitowany przedmiot:.....

Kierunek:.....

Specjalność:.....

Rok studiów:.....

Data hospitacji:.....

Frekwencja: obecnych..... całkowita liczba studentów w grupie.....

Oceniając prace Nauczyciela Akademickiego należy w przypadku każdej kategorii stosować oceny w skali od 1-5 pkt, przy czym ocena najniższa równa jest 1 pkt, a ocena najwyższa równa jest 5 pkt.

1. Zgodność treści zajęć z programem przedmiotu i zakładanymi efektami uczenia się.

Ocena.....

2. Uporządkowanie treści programowych podczas zajęć.

Ocena.....

3. Odpowiednio dobrane i stosowane metody dydaktyczne.

Ocena.....

4. Odpowiednio dobrane i wykorzystywane środki dydaktyczne.

Ocena.....

5. Odwołanie podczas zajęć do literatury przedmiotu.

Ocena.....

6. Aktywność Studentów.

Ocena.....

7. Gotowość Prowadzącego do udzielania dodatkowych wyjaśnień.

Ocena.....

8. Zaangażowanie Prowadzącego.

Ocena.....

9. Język, jakim posługiwał się Wykładowca (styl akademicki zapewniający jednocześnie zrozumienie treści programowych i terminologii).

Ocena.....

10. Wykorzystanie czasu podczas zajęć.

Ocena.....

11. Uwagi końcowe lub zalecenia

.....
.....

Ocena hospitowanych zajęć:

Liczba uzyskanych punktów:.....

Ocena negatywna - od 1 pkt do 20

Ocena pozytywna warunkowa – od 21 pkt do 25 pkt

Ocena pozytywna – od 26 pkt do 45 pkt

Ocena wyróżniająca – od 45 pkt do 50

.....

podpis hospitującego

.....

podpis hospitowanego

Arkusz oceny okresowej nauczyciela akademickiego		
UCZELNIA JANA WYŻYKOWSKIEGO		
Imię i nazwisko osoby ocenianej; tytuł zawodowy/stopień naukowy/tytuł naukowy		
Imię i nazwisko osoby oceniającej; tytuł zawodowy/stopień naukowy/tytuł naukowy		
DATA OCENY OKRESOWEJ		
Zatrudnienie w Uczelni Jana Wyżykowskiego		
FORMA ZATRUDNIENIA	ETAT ☐	INNE ☐
RODZAJ UMOWY		
DATA ZATRUDNIENIA		
WYDZIAŁ		
Zatrudnienie w innych miejscach		
FORMA ZATRUDNIENIA	ETAT ☐	INNE ☐
RODZAJ UMOWY		
DATA ZATRUDNIENIA		
UCZELNIA / INNA INSTYTUCJA		
WYDZIAŁ		
Ocena przełożonego		
Ocena przełożonego, uwzględniająca hospitacje		
Ocena przełożonego, uwzględniająca samoocenę		
Ocena przełożonego, uwzględniająca opinię studentów (wyniki ewaluacji)		

Ocena przełożonego dotycząca: dyscypliny pracy, prowadzenia dokumentacji (karty przedmiotów, protokoły, inne)	
Ocena przełożonego dotycząca działalności organizacyjnej	
Ocena przełożonego, uwzględniająca inne kryteria niewymienione powyżej	

Uwagi i zlecenia

Notatka z przebiegu bezpośredniej rozmowy z ocenianym pracownikiem

Ocena końcowa	pozytywna	☐
	pozytywna warunkowa	☐
	negatywna	☐

Uzasadnienie oceny

Imię, nazwisko, data i podpis osoby oceniającej

Imię, nazwisko, data i podpis osoby ocenianej

Arkusz samooceny nauczyciela akademickiego		
UCZELNIA JANA WYŻYKOWSKIEGO		
Imię i nazwisko, tytuł zawodowy/stopień naukowy/tytuł naukowy		
DATA SAMOOCENY		
Zatrudnienie w Uczelni Jana Wyżykowskiego		
FORMA ZATRUDNIENIA	ETAT ☐	INNE ☐
RODZAJ UMOWY		
DATA ZATRUDNIENIA		
WYDZIAŁ		
Zatrudnienie w innych miejscach		
FORMA ZATRUDNIENIA	ETAT ☐	INNE ☐
RODZAJ UMOWY		
DATA ZATRUDNIENIA		
UCZELNIA / INNA INSTYTUCJA		
WYDZIAŁ		
Działalność dydaktyczna w UJW		
Nauczane przedmioty		
Prowadzenie wykładów otwartych (promocyjnych)		
Działalność organizacyjna w UJW w okresie od ostatniej samooceny		
Pełnienie dodatkowych funkcji (w tym: członkostwo w organach kolegialnych, opieka nad kołami naukowymi)		
Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi		
Współpraca międzynarodowa		

Wnioski racjonalizatorskie, patenty, ekspertyzy	
Inna działalność organizacyjna	
Działalność naukowa w okresie od ostatniej samooceny	
Publikacje naukowe z afiliacją UJW	
Konferencje naukowe z afiliacją UJW	
Stáže naukowe	
Recenzowanie prac naukowych	
Praca w komitetach konferencji naukowych	
Członkostwo w organizacjach i stowarzyszeniach naukowych	
Działalność naukowa	
Charakterystyka oraz samoocena dotycząca aktualnie prowadzonych badań naukowych (cel, zakres, stan zaawansowania, instytucje i uczelnie współpracujące, inne)	

Imię, nazwisko, data i podpis